

А. М. Артишук,
вихователь-методист Іваничівської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернату

Не завдай природі лиха!*

Сценарій літературно-музичної композиції

Розглянуто проблему екології та навколишнього середовища. Школярі можуть багато дізнатися про природу Волині, відчувати красу нашої Батьківщини з допомогою творів мистецтва.

Ключові слова: екологічна освіта, природа Волині, озеро Світязь, квіти Білокур, рідний край.

Artyshchuk A. M. Do not Damage the Nature!

The problem of ecology and the environment are considered. Schoolchildren can learn a lot about the nature of Volyn region. They can get a feeling of the beauty of our native land from the works of art.

Key words: ecological education, Volyn nature, Svitiaz lake, Bilokur's flowers, native land.

Мета: вчити дітей бережно ставитись до навколишнього середовища;

прищеплювати дітям усвідомлення важливості для людини збереження природного багатства;

розвивати в учнів уміння спостерігати за простими речами в природі, бачити в них прекрасне;

виховувати в дітей на власному творчому доробку, любов до природи рідного краю.

Наочність: плакат із написом «Не завдай природі лиха!», вишитий рушник, кошук із квітами.

Музичне оформлення: «Лелеча пісня» (сл. Володимира Матвієнка, муз. Валерія Іванцова), «Пісня про Волинь» (сл. Дмитра Луценка, муз. Анатолія Пашкевича), «Рідна хата» (сл. і муз. Наталії Май); «Поклик рідної землі» (сл. Алли Артишук, муз. Вікторії Дубенюк).

Обладнання: інтерактивна дошка, проектор, мікрофон, слайди «Природа Волині», кліпи «Мальовничі куточки рідного краю», «Катерині Білокур присвячується».

Кінопролог: кліп «Мальовничі куточки рідного краю».

Ведучий. Мій рідний край, моя земле волинська!
Я народилась тут, я тут живу. Мене звідусіль оточує природа: ріки й озера, ліси і луки, блакитне небо над головою, журавлі та лебеді, які ключем летять на рідну землю. Яка Божа благодать оточує нас! І ми, люди, повинні бережно ставитись до цього неоціненного багатства.

«Лелеча пісня» (сл. Володимира Матвієнка, муз. Валерія Іванцова).

Ведуча. Настала довгоочікувана пора року – весна. Пробуджується природа від зимового сну. Просинаються берізки, клени, граби... Всі ми любимо навесні поласувати березовим соком. Але для того, щоб випити його склянку, потрібно зробити отвір у стовбурі. Треба

вчитись у старших людей, як правильно точити сік. А вже після закінчення збору соку отвір забивають кілочком, і тоді ранка швидко загоюється, заростає.

Берізка

– Чому, берізко, плачеш навесні?

Чому ти мовчки терпиш оці муки?

Невже біду оцю не можна відвести,

Щоб не калічили тебе людини руки?

– Моя сльоза – то Божая сльоза.

Вона зажди цілюща, помічна...

Сльозиночки мої хай людям допомагають,

А люди – нехай Бога прославляють.

Інсценізація української народної казки «Вітер, Мороз і Сонце».

Вітровій

Вітерець народився у полі.

Полетів... Налітався доволі.

Насміявся з дітьми у лужку,

А з бабусяю плакав в садку.

Він зміцнів і став вітром дорослим.

Він гуляв темним лісом зарослим.

Потім він ще й дерева хитав,

Наче долю свою там шукав.

В верховітті розкішних дерев

Не гуляє той вітер тепер.

Полетів він ув осінь барвисту,

Позривав убрання золотисте.

Вітер став вже вітрищем сердитим,

Не було куди сили подіть там.

Рвав він листя і гілля ламав,

Бився, рвався і стримку не мав.

* Вірші та ноти див. в електронному додатку до журналу на сайті ВШПО.

Розридався вітруган в тому лісі...
Він упав, докотивсь до узлісся,
Розлетівсь по травинках тоненьких
І заснув у обіймах м'якеньких.

Народивсь вітерець десь у полі...

Ведучий. Час від часу природа підносить нам сюрпризи. У природи є різні явища: це сніг і туман, це іній та дощ... А дощ буває дрібненький, легенький, а ще кажуть – грибний. Буває злива, а ще є гроза, коли і дощ, і грім, і вітер.

Ведуча. Пройде дощик, нап'ються водиці трави і квіти. Піднімуть свої голівки до сонечка. Ми всі любимо милуватися квітами, які ростуть біля будинків на клумбах, у лісах та на лугах. Ось такі квіти любила малювати знаменита народна художниця Катерина Білокур.

Квіти за тином

Присвячено Катерині Білокур

У нас на Україні,
в Богданівці-селі,
Є тин весь із ліщини,
Сподобався й мені.
Блакитний колір неба,
Прекрасні квітки:
Високі жоржини
І мальвочки стрункі,
Дзвіночки голубенькі
Й гвоздики чарівні,
Ромашечки біленькі,
Жовтенькі нагідки.
І запашний горошок
За тин цей учепивсь,
А жовтий чорнобривець
Аж сонечком наливсь.
І квіти найніжніші
За тином цим цвітуть,
Лілеї білосніжні
До себе нас зовуть.
Росинки вмили пелюстки
Всім квітам на картині...
Нехай завжди цвітуть вони –
Ті квіти Катерини!

Відеокліп «Катерині Білокур присвячується».

Ведучий. Ми з вами живемо на Волинському Поліссі. Природа Волині багата лісами, мальовничими куточками, цілющими травами, голубими озерами, рідкісними тваринами. Велика частина волинських угідь – заповідники. Є закон, який охороняє заповідники. Тут забороняється рвати лікарські трави, полювати. Ми всі повинні прагнути зберегти більше таких місць у первозданному вигляді.

У нас на Волині є озеро Світязь, відоме не тільки усій Україні, а й за кордоном. Улітку звідусіль їдуть люди, щоб покупатись у чистенькій водичці, погуляти в соснових лісах, поблукати пахучими болотистими луками.

«Пісня про Волинь» (сл. Дмитра Луценка, муз. Анатолія Пашкевича).

Ведуча. Ми виростаємо і вилітаємо з рідного гнізда. Переселяємося в шумні міста. А наші старенькі хати стоять самотиною. Все наше життя – це метушня. Але час від часу все-таки приїздимо до рідної хати, щоби вдихнути чисте духмяне повітря, щоби пройтися босоніж по рідному порослому споришем подвір'я, щоби напитись цілющої води із рідного колодязя.

Покинута хатина

Гойдає вітер золоті озера жита
І голубих волошок гонить хвилю.
Щедра земля дощами чисто вмила,
І запах жита чути аж за милю.
Безкрая синь над полем височить
І підпадьомкає у житі перепілка.
Маленький жайвір крильцем тріпотить,
Неначе грає в полі чарівна сопілка.
Біленька хмарка баранцем летить,
Як мрії із дитинства у життя доросле.
Покинута хатина у садку стоїть
Й старе подвір'я споришем поросле.
І невгамовний сум у серденьку щемить:
Батьки за нас молились в цій хатині...
Старий лелека вартовим стоїть
В гнізді, яке залишилось й донині.

Пісня «Рідна хата» (сл. і муз. Наталії Май).

Ведучий. Від рідного порогу простелилася вишитим рушником дорога у незвідане. Але зустріч із минулим приводить нас до необхідності осмислення свого місця у тому нескінченному ланцюгу, що простягнувся з глибини віків до сьогодення.

Ведуча. Земля споконвіку годує нас, щедро обдаровуючи. Земля дає чудову силу, родить, буяє пишним цвітом, рясно вбирається у соковиті плоди, лікує цілющими травами.

Ведучий. Земля – це наш дім, який ми повинні берегти і шанувати. Це все – наша рідна Батьківщина. Це – наша Україна.

Ведуча. А Батьківщина починається з рідного порога, а отже – з батьківської домівки.

Пісня «Поклик рідної землі» (сл. Алли Артищук, муз. Вікторії Дубенюк).

Література

1. Катерині Білокур присвячується. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JF9qZTS0yxS>
2. Виховний захід «Екологія природи. Екологія душі». URL: <http://ukped.com/plan-konspekti/prirodosnavstvo/6700-vykhovnyu-zakhid-ekolohiya-pryrody-ekolohiya-dushi.html>
3. Сценарії природоохоронних та екологічних заходів – Веселі сценки. URL: <http://szenki.in.ua/index.php/scenarii/stsenarii-ekolohichnykh-i-pryrodooxonnykh-zakhodiv>